

Gjøviks byjubileum 1961

Det store jubelåret for Gjøvik var 1961 da det var 100 år siden kjøpstaden ved Hunnselva formelt ble anlagt. Byen og dens borgere hadde gjennomlevet gode og dårlige tider, men 15 år etter krigen pekte alle piler oppover. 1960-årene ble innledet med store positive endringer for mannen i gata. Endelig kunne de siste restene av gjenreisningspolitikken legges til side og nye forbrukergoder kom inn i folks liv. Det mest merkbare var frislippet på bilsalget og oppstart av norske fjernsynssendinger.

I et intervju i Oppland Arbeiderblad, som innledning til jubileumsåret, måtte ordfører Niels Ødegaard medgi at Gjøvik hadde lagt bak seg et godt år. Men han mente til fortsatt innsats: *«Mitt høyeste ønske for Gjøvik og dens befolkning i byens jubileumsår er en fortsatt vekst og framgang på alle områder. Men skal vi få til det må vi ikke sovne inn der vi står idag. Det må arbeides iherdig for å reise ny industri og skape nye arbeidsplasser, og her har gjøvikenserne noe å lære».*

INNLANDSMESSEN I GJØVIK

ved byens 100 års jubileum

„Kraft og vilje”

PROGRAM FOR FREDAG 23. JUNI
Kl. 14.30: Messens åpning på Gjøvik Gård.
Jubileumsmarsj av Kristian Hauger.
Festkantate av Sigurd Islandsmoen med tekst av Elise Fliflet framført av mannsangere og musikere fra Gjøvik. Dirigent Sigurd Islandsmoen.
Ordfører Niels Ødegaard taler.
H. M. Kong Olav taler og erklærer messen for åpnet.
Fedrelandssangen synges unisont.

- 19.30: Prolog til Gjøvik ved 100 års jubileet av Arne Paasche Aasen, lest av forfatteren.
- Sangavdeling av Ingeborg Cook.
- 23.30: Underholdning av Dorian Red og Ingeborg Cook.

PROGRAM FOR LØRDAG 24. JUNI
Kl. 10.00: Vennskapsby-møte i Musikklokalet på Gjøvik Gård.

- 12.00: Vikersund Guttemusikkorps spiller på Festplassen.
- 12.40: Luther College Concert Band mottas på brygga.
- 17.00: Barneprogram fra Festplassens scene.
- 18.00: Luther College Concert Bands konsert på Festplassen.
- 20.00 og 23.30: Opptreden av «The Norsemen» og 11-åringen Bibbi Styve.

PROGRAM FOR SØNDAG 25. JUNI
Kl. 11.00: Festgudstjeneste på Gjøvik Gård.

- 16.00: Utflytterstevnets festmøte.
- 19.30—23.30: Folkefest.

Hallenes åpningstider: Kl. 11.00—21.00, søndag kl. 13.00—21.00
Messeområdet er lørdag og søndag åpent til kl. 24.00, onsdag til kl. 23.30, andre dager til kl. 23.00.
Billettpriser: Mandag, tirsdag, torsdag og fredag kr. 2.00, onsdag, lørdag og søndag kr. 3.00 for voksne. For barn kr. 1.00 alle dager.

BILPARKERING PÅ MJØSSTRANDA
Innkjøring sydfra: Gjennom Elvegata (ved Strand Hotel).
Nordfra: Ved fergebrygga. Utkjøring bare over brygga.

Bilrutenes og ferjas ekstraturer kommer i egen annonse.
Barnepark og oppbevaring på messeområdet.

Omfattende feiring

Et 100-årsjubileum måtte selvfølgelig avvikles på en måte som er en livskraftig by verdig. Ikke bare var byens egen virksomhet positiv, men de innvidde forsto at saken om storkommune ville bli avgjort innen kort tid. Her ville Gjøvik, uansatt hvilke kommuner som ble med, få en sentral rolle. Omstendighetene hadde også lagt det helt ideelle arrangementssted i hendene på by-styret. Alf Mjøen, eieren av Gjøvik Gård, avgikk ved døden i 1956. Hans residens, med den enestående parken midt i Gjøvik, var testamentert til byen. Her skulle begivenhetene sommeren 1961 finne sted.

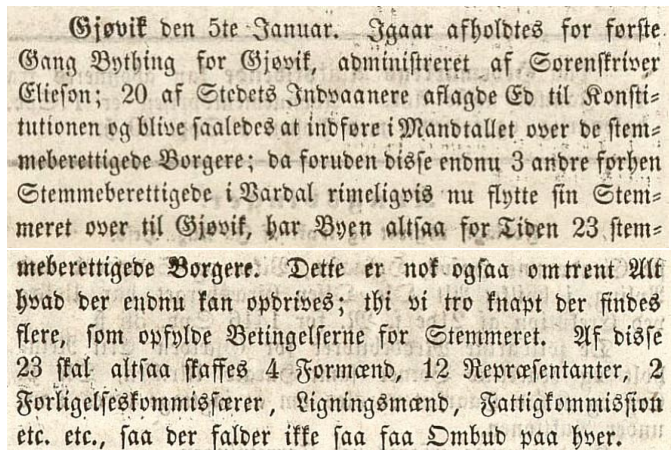
Arvinger ville ha Gjøvik Gård

Avisen Samhold kunne våren 1960 meddele at byens eierskap for Gjøvik Gård sto i fare.

Odelsberettigede i familien Hansen-Mjøen hadde reist søksmål med sikte på odelsløsning. Dette skulle bli mulig dersom Gjøvik gikk inn i den påtenkte storkommunen. Denne skulle bli definert som en herredskommune der odelsloven også skulle gjelde byen. De planlagte jubileumsfeiringene på Gjøvik Gård sto dermed i fare. De som ikke så alle ukorrekte påstander i saken husket kanskje datoen for denne avisutgaven, nemlig 1. april.

Nyttårsfeiring

Markering av jubiléet startet imidlertid på nyttårskvelden 1960 med festmiddag for 250 gjester i Kongressalen. Ordfører Niels Ødegaard kunne i sin tale trekke fram mye positivt om byens utvikling: «Byen er blitt større, vakrere og bedre å bo i, men fremad, fremad for byens vekst og trivsel».

Gjøvik den 5te Januar. Igaar afholdtes for første Gang Bything for Gjøvik, administreret af Sorenskriver Elieson; 20 af Stedets Indvaanere aflagde Ed til Konstitutionen og blive saaledes at indføre i Mandtallet over de stemmeberettigede Borgere; da foruden disse endnu 3 andre forhen Stemmeberettigede i Vardal rimeligvis nu flytte sin Stemmeret over til Gjøvik, har Byen altsaa for Tiden 23 stemmeberettigede Borgere. Dette er nok ogsaa omtrent Alt hvad der endnu kan opdrives; thi vi tro knapt der findes flere, som opfylde Betingelserne for Stemmeret. Af disse 23 skal altsaa skaffes 4 Formænd, 12 Repræsentanter, 2 Forligelseskommissærer, Ligningsmænd, Fattigkommission etc. etc., saa der falder ikke saa faa Ombud paa hver.

Gjøvik den 5te Januar. Igaar afholdtes for første Gang Bything for Gjøvik, administreret af Sorenskriver Elieson; 20 af Stedets Indvaanere aflagte Ed til Konstitutionen og blive saaledes at indføre i Mandtallet over de stemmeberettigede ; da foruden disse endnu 3 andre forhen Stemmeberettigede i Vardal rimeligvis nu flytte sin Stemmeret over til Gjøvik, har Byen altsaa for Tiden 23 stemmeberettigede Borgere. Dette er nok ogsaa omtrent Alt hvad der endnu kan opdrives; thi vi tro knapt der findes flere som opfylde Betingelserne for Stemmeret. Af disse 23 skal altsaa skaffes 4 Formænd, 12 Repræsentanter, 2 Forligelseskommissionærer, Ligningsmænd, Fattigkommission etc. etc., saa der falder ikke saa faa Ombud paa hver.

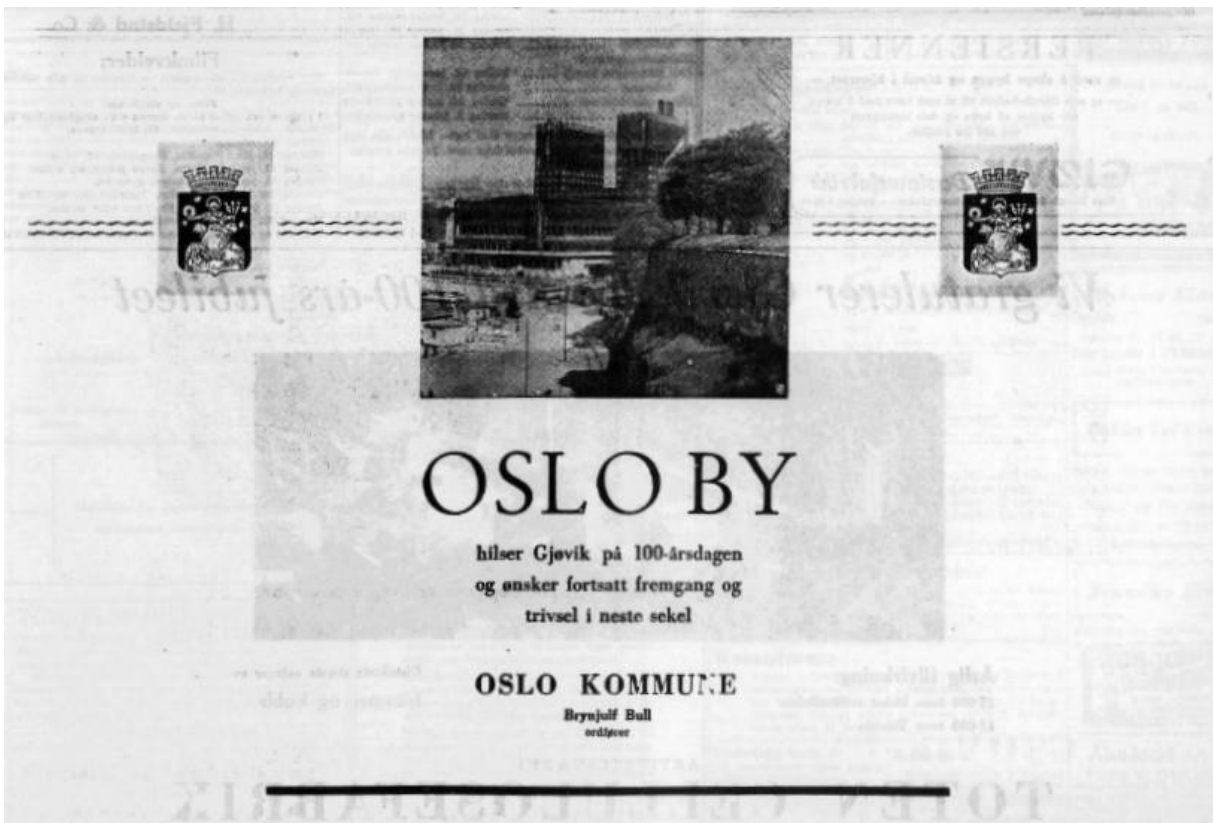
I 1860-årene hadde bare menn stemmerett. Man måtte være minst 25 år og eie fast eiendom i en kjøpstad til en verdi av minst 300 riksdaler.

Gjøviks BYJUBILEUM innledes nyttårsaften

Ordførerens tale overføres til plassen ved rutebilstasjonen

Fra festforestillingen i Gjøvik kino nyttårsaften 1961. Blant andre underholdt arbeiderdikteren Arne Paasche Aasen. På bildet: 1. Olga Ødegaard, 2. Niels Ødegaard, 3. Valborg Paasche Aasen, 4. Paul Pettersen, 5. Agnes Hvattum, 6. Gunnar Hvattum. Bilde: Leif Blichfeldt

Et bebudet festfyrverkeri hadde samlet mye folk ved rutebilstasjonen og ordførerens tale ble overført slik også disse fikk den med seg. Det er ukjent hvor heftig nyttårsfesten ble, men byens viktigste personer møtte i hvert fall opp til gudstjeneste på nyttårsdagen i den for anledningen nyrestaurerte kirken.

Det egentlige 100-årsjubiléet

Gjøvik, med sitt folkestyre, ble til ved at det første valg av formannskap ble foretatt 14. januar 1861. Det falt derfor naturlig å legge den formelle jubileumsfeiringen på dagen 100 år etter. Denne dagen ble det holdt bystyremøte med etterfølgende mottakelse for innbudte gjester. Representanter for nabokommuner og foreninger møtte opp og bidro med taler og gaver.

Samhold 29. januar 1960

Innlandsmessen

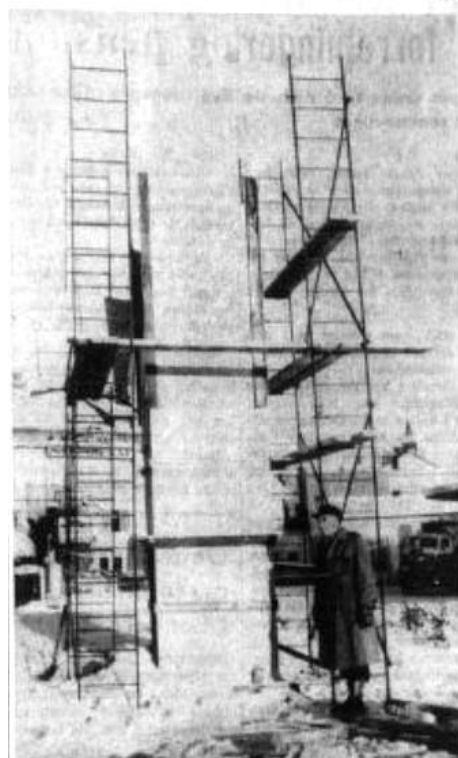
Høydepunktet for feiringen ble Innlandsmessen som ble avviklet over tre uker fra 23. juni. I Alf Mjøens gamle hønsehus og i en provisorisk messehall deltok 120 utstillere som representerte lokalt næringsliv. Gjøvik Gård hadde ligget i dvale siden kommunen overtok etter Mjøen. Med dette storarrangementet ble det stilt midler til rådighet for oppussing og restaurering. Mest dramatisk gjaldt dette hønsehuset som ble ombygget til messehall. Før ombyggingen inneholdt dette tre etasjer i tillegg til kjeller. De murte ytterveggene ble beholdt mens taket ble revet.

Som markering av byjubiléet ble en 7 meter høy snømann satt opp på Kauffeldts plass. Det er ikke kjent om at man manglet lokal ekspertise på området, men det var lillehammermannen Martin Brenneriløkken som hadde hovedansvaret. Han hadde med seg et arbeidslag bestående av Sverre Gundersen, Georg Kvatum, Harald Wold og Hans Hansen.

Snømannen fikk en levetid på omtrent en måned før lokale krefter gjorde sitt beste for å få den ned igjen.

Snømannen Calle i emning

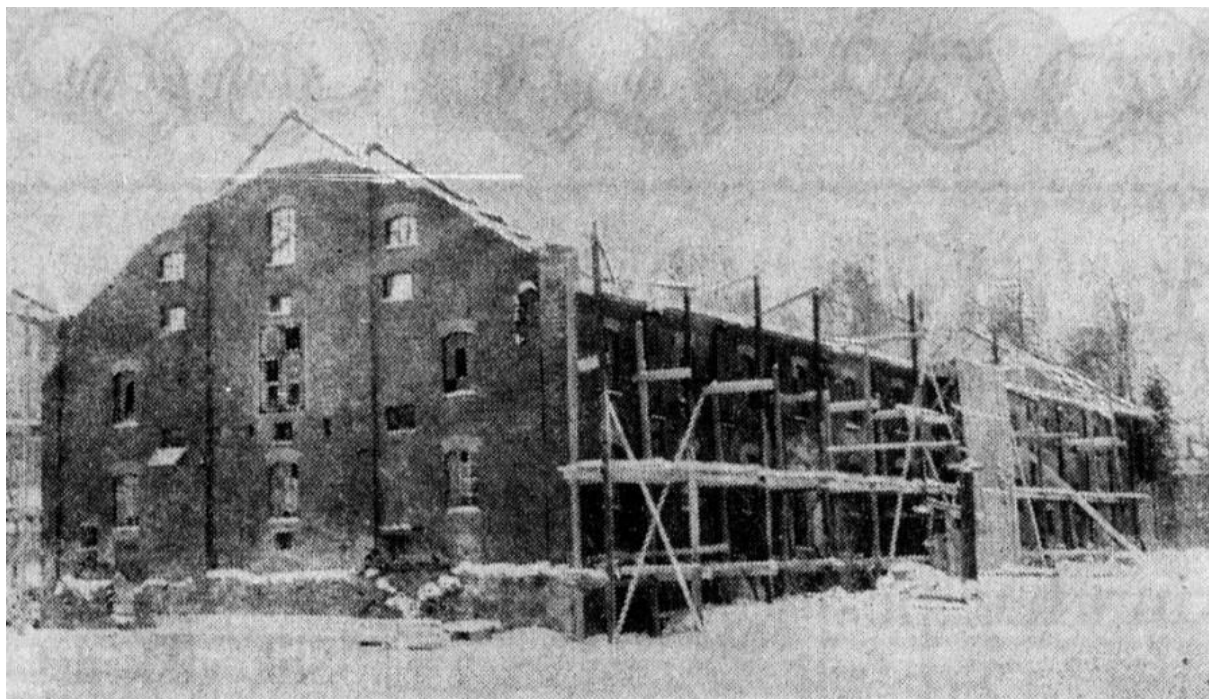
Samhold 27. januar 1961

Skamfært Gjøvikenser

Oppland Arbeiderblad 4. mars 1961

Etasjeskillerne ble tatt vekk slik at det med en selvbærende takkonstruksjon oppsto en søylefri messehall. Denne har byen siden hatt glede av under navnet Gjøvikhallen. Kjelleren ble innredet til en midlertidig restaurant. Drengestua fikk nytt panel og taket ble reparert.

Bilde av hønsehuset under ombygging. Oppland Arbeiderblad 19. februar 1960

Fra mottakelsen 14. januar 1961. Fra venstre: rådmann Harald Jansen, Olga Ødegaard, ordfører i Biri Nils Røstadstuen, fru Nord, Niels Ødegaard, Oddborg Skattum. Bilde: Leif Blichfeldt

Ordfører Alf R. Iversen overrekker Vardals gave til jubileumsbyen. Til venstre for Iversen: varaordfører i Gjøvik Nils Frydenlund. Stående til høyre: Niels Ødegaard og ordfører i Østre Toten Einar Hermanrud. Ved bordet fra venstre: Olga Ødegaard, kaptein Einar Janvold, Elise Jansen og advokat Leif Bendiksen. Bilde: Oppland Arbeiderblad

Langs det som den gang het Industrigata ble den provisoriske messehallen lagt. Mot Hunnselva ble det bygget en scene og sør for den, ved Strandgata, var det anlagt en stor uterestaurant.

Kongen kommer!

Messen åpnet Sankthansaften som var på en fredag. Da hadde selveste Kong Olav tilsagt sitt nærvær. Det meste av betydning denne dagen kom til å dreie seg om majesteteten. Kongen ankom på formiddagen og ble behørig mottatt av byens notabiliteter på bygrensen, ved statuen av Hans Mustad. En stor menneskemengde var møtt fram og ledsaget de kongelige bilene fram til bakkene tok til oppover mot Hovdetoppen. Der inntok Kongen lunsj sammen med et begrenset og nøye utvalgt selskap. Ifølge avisene

I anledning byjubiléet ble byvåpenet restaurert av Finn Kraft og Halvard Tretteberg. Dette ble godkjent av kommunestyret i januar 1960.

ble det ved lunsjens avslutning servert kaffe og konjakk, noe Kong Olav var kjent for å sette pris på.

Kongens følge passerer Brusveen. Oppland Arbeiderblad

Selskapet fortsatte til Gjøvik Gård der ordfører Ødegaard holdt jubileumstalen og avsluttet med å anmode Kongen om å foreta Innlandsmessens offisielle åpning. Under stor applaus entret Kongen talerstolen. Etter å ha takket for innbydelsen sa Kongen blant annet: *«Jeg tror man kan si at Gjøvik har løst sin oppgave som handelssted og sentrum for bygdene omkring på en god og verdig måte, og byen har skapt gode arbeidsplasser for mange mennesker».*

SOL, VARME OG LYKKEREGN OVER GJØVIK

Kong Olav taler til gjøvikenserne 23. juni 1961. Oppland Arbeiderblad

Stort oppmøte i Hans Mustads gate før Kongens ferd. Bilde: Oppland Arbeiderblad

Benket til lunsj på Hovdetoppen: 1. Brynjulf Bull, ordfører i Oslo, 2. Nils Handal, fylkesmann i Oppland, 3. Rolf Stranger, varaordfører i Oslo, 4. HM Kong Olav, 5. Niels Ødegaard, ordfører i Gjøvik, 6. Andreas Cappelen, kommunalminister, 7. Harald Jansen, rådmann i Gjøvik, Jens Vigen, politimester i Gjøvik. Bilde: Oppland Arbeiderblad

Gjøviks byjubileum 1961

Stor publikumsmengde foran scenen på Gjøvik Gård. Bilde: Oppland Arbeiderblad

Kong Olav og Niels Ødegaard på Gjøvik Gård. Bilde: Oppland Arbeiderblad

Den tekniske skole bør være regjeringens jubileumsgave, mente fylkesmann Handal

Ved åpningen av festmiddagen. Ved siden av Kongen ordfører Ødegaard, den finske ambassadør Tyyne Leivo Larssen og fylkesmann Handal. Til venstre bak Kongen resepsjonssjef Leif Banken.

Oppland Arbeiderblad 24. juni 1961

På kvelden ble Kongressalen på Strand Hotell fylt med 150 gjester til kongemiddagen. Her var talerrekken lang og jubilanten mottok hilsninger fra hovedstadens ordfører Brynjulf Bull mens Hamars ordfører Erling Audensen hilste på vegne av mjøsbyene. Fylkesmann Nils Handal brukte sin tale til å slå et slag for å få lagt den planlagte tekniske skolen til Gjøvik. Denne henstillingen rettet han til Kongen og regjeringen. Dette skulle senere føre til sterk kritikk i den borgerlige pressen på Hamar som også anklaget ordfører Audensen og rådmann Sigurd Pedersen for utilgivelig passivitet.

Stor suksess

Det ble satt sluttstrek for Innlandsmessen 16. juli. Da hadde mer enn 100 000 besøkende vært innoportene. Alt hadde gått arrangørens veg og alle var strålende fornøyde. Da hadde det var arrangert stevne for utvandrere,

idrettskonkurranser, besøk fra Gjøviks vennskapsbyer og byhistorisk utstilling i hovedbygningen. Ordfører Niels Ødegaard avsluttet messen og uttalte blant annet: *«Og dette kaller på alle krefter, det må til kraft og vilje, og felles tro på samarbeid. Det er ungdommens oppgave å føre de eldres arbeid videre, og jeg er overbevist om at de vil greie det».*

Gjøvik i verdenspressen

Ordfører Niels Ødegaard orienterer Stockholm- og København-avisene om byjubileet

Arrangørene av byjubiléet hadde den oppfatningen at begivenheten kunne ha internasjonal interesse. Ordfører Niels Ødegaard med rådmann Harald Jansen som assistent dro derfor midt i juni til Malmø for å meddele det glad budskap. Det er ikke kjent om dette førte til utenlandsk besøk av betydning.

Opland Kjøle- og Fryselager hadde isbar i låven under Innlandsmessen. De solgte blant annet softis som fram til da var temmelig ukjent på Gjøvik. Fra venstre: fru Hovi, Bjørg Thune, Else Randi Mellerud, Tore Høgetveit, Astrid Bye og Astrid Fodstad.